

Altres actes a l'UCE

Homenatge a Pompeu Fabra

Jordi Mir - Ramon Gual - Joaquim Forn - Jordi Casassas

Jordi Casassas i Ymbert

Farem l'ofrena floral de cada any i a partir d'aleshores, el Santi tocarà una música que serà el moment que aprofitarem per fer el silenci de respecte. Si us sembla bé.

Jordi Mir i Parache

Bona tarda a tots. Tornem i dic tornem perquè suposo que per a ningú deu ser una novetat de ser al costat d'un lloc entranyable, emblemàtic, com és al costat de Pompeu Fabra. Jo he de dir, i permeteu-me que us ho digui, que avui no sé per què m'he imaginat que és una de les vegades diferent de les moltes vegades que he vingut. L'any 1963 per primera vegada vaig tenir la possibilitat d'organitzar-hi una trobada massiva amb motiu del cinquantenari de les normes de l'Institut d'Estudis Catalans. En aquell moment va ser la primera vegada que es va concentrar un nombre important de gent entorn de la seva tomba i a partir d'aleshores en successives ocasions sistemàtiques per la Flama de la Llengua Catalana, per convencions, per visites, durant l'estiu i per la sostinguda atenció que la Universitat Catalana d'Estiu ha tingut amb aquest record de Fabra, crec que això s'ha convertit en un acte que té un gran significat. I avui aquest significat, per això he dit que avui m'hi trobo especialment compromès, perquè em penso que té, va més enllà del costum o de la cosa de reverència que representa, sinó que avui reproduïm un esperit que Fabra, segur del que deu sentir-se molt satisfet, que és de la permanència dels factors vius en el nostre poble, que a ell mateix el van portar a dues circumstàncies que avui no commemorem,

sinó que constatem, que són el patiment d'un exili i el patiment d'una presó. Ell va ser víctima per Catalunya de presó i va ser víctima per Catalunya d'exili.

En el cas del company Joaquim Forn, ha estat una mica invers. Ell ha estat en un exili lleu, per dir-ho així, però l'has viscut i l'has hagut de plantejar per culpa de tota l'operació espanyola i en canvi una gran presó per Fabra, la presó l'any 34 va ser més breu, però en canvi va ser tràgica, cruel, l'etapa del seu exili que el va portar a morir aquí a Prada. Aleshores ell va trobar com sempre el sentit positiu que també ha intentat dir-nos el Joaquim l'acte d'abans al cinema Lido, perquè va trobar la gran solució per la seva tranquil·litat espiritual i eterna que era que quedant-se aquí a Prada, moria i romania en terra catalana. Això no era fàcil en aquell moment, perquè ho va fer, la decisió la va prendre l'any, que és quan es va haver de fer la gran disjuntiva de quin exili és el que s'adoptava. Al més o menys no còmode, però indecís de ser per aquí a la zona francesa com la majoria dels exiliats del 39, sobretot Montpeller i Tolosa i a partir d'aquell moment amb la invasió nazi alemanya això es feia incòmode i hi va haver el gran èxode de Xile, Mèxic, Argentina, de molts intel·lectuals i persones catalanes que se'n van anar allà. Ell en aquell moment no es va veure en cor d'abandonar Catalunya i de Montpeller, en lloc d'anar-se'n a Mèxic, que li oferien materialment els companys un passatge al vaixell que es va fletar a Marsella en aquella ocasió per marxar un gran nombre de catalans, ell no solament no es va quedar a Montpeller sinó que el seu exili el va traslladar a Prada amb el convenciment que així per ell s'acabava materialment l'exili d'una manera moral. Penso que això és una petita reflexió que ens podem fer i que diu molt en favor de l'esperit que ens va llegir Fabra. Per tant avui una vegada més siguem al costat seu i procurem mantenir aquest esperit. Gràcies.

Ramon Gual i Casals

Només vull fer un petit testimoni que és que quan es va acabar el govern dels alemanys el mes d'agost de l'any 44 i finalment el primer Nadal que es va poder celebrar amb una certa llibertat d'esperit va ser el de l'any 1945. En aquell Nadal del 1945 Pompeu Fabra, la seva esposa i les seves dues filles Teresa i Carola havien d'anar a passar Nadal com cada any a Perpinyà a casa de l'altra filla, Dolors, casada amb Ferran Rahola. No hi van poder anar perquè els Rahola tenien el cinquè fill i tenien molta feina per aguantar tota aquesta nissaga. Per tant, Pompeu Fabra, la seva esposa i les dues filles van passar Nadal a Prada a casa dels meus pares. Amb el meu pare, la meua mare, la meua germana i jo mateix, que tenia nou anys. Vam passar Nadal junts i en aquesta ocasió, el meu pare els va fer un poema, que si puc, us el llegiré. El poema s'intitula "Set Nadals"

*"Mentre la Pàtria mor amb les cadenes
de martiris terribles inhumans
set Nadals a l'exili
punxen les venes
fins a l'esperit de tots els catalans.
Set Nadals que hem alçat la copa amarga
per veure gota a gota tot el fel
Set Nadals que han estat una nit llarga
seguint la via sense cap estel.
Hem fet tota una ruta de tenebra
però hem guardat a sota la palpebra
la claror d'una fe d'eternitat
I en el tombant d'aquesta nit de glòria
un àngel duu la rosa de victòria
i l'alba d'una nova llibertat"*

Això va ser el Nadal de l'any 1945.

Joaquim Forn i Chiariello

Gràcies. Seré molt breu, perquè ja heu sentit ara les paraules d'agraïment que volia fer, però per mi també avui és un honor participar, no només a la Universitat Catalana d'Estiu, sinó que avui un dels primers actes que puc fer sigui aquí a la tomba per retre homenatge al mestre Pompeu Fabra. Jo en tot cas destacaria una cosa que per mi és el més important, la seva lleialtat, la seva persistència, el seu sentit de lluita i aquesta voluntat de continuar sent, malgrat totes les adversitats. Crec que això és una característica que hauria de ser molt pròpia de nosaltres, per a tots aquells que volem aconseguir la plena llibertat. Mestres com en Pompeu Fabra ens han de guiar. Gràcies a Déu en tenim molts altres i avui per mi, com deia, és un honor poder participar en aquest acte al costat de tots vosaltres i de retrobar-me amb tants amics. Moltíssimes gràcies.

Jordi Casassas i Ymbert

Un any més estem amb la Universitat Catalana d'Estiu davant de la tomba del mestre Fabra. Hem fet actes en els quals representants de tots els territoris dels Països Catalans deien unes paraules. Hem retut homenatge a una persona que ha ajudat a construir la Catalunya contemporània des d'un lloc centralíssim. El que ens toca avui, per cloure aquest acte, és recordar que segueixen utilitzant la llengua en un sentit polític, per atacar-la profundament i per tant el mestratge de Fabra, no és que segueixi viu, és que segueix viu i necessari per poder fer això que hem dit avui que és resistir i persistir, perquè aquests passos són un acostament a una victòria que tots nosaltres desitgem i que si s'havia pensat en un moment

molt propera, ara veiem que s'ha de construir. La poesia del pare del Ramon també deia aquesta voluntat del poble de seguir i persistir. Per tant, penso que en aquest any novament l'homenatge que retem a Fabra torna a ser d'una actualitat desgraciadament rabiosa i per tant l'hem de recordar i usar per fer això, per persistir. Moltes gràcies i fins l'any que ve.